N°. 3175

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *ƒ* 5.00; voor de buitensteden *ƒ* 6.00, *franko* door het geheele Rijk.

Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer Courant.

VRIJDAG 9 OKTOBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *ƒ* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 8 Oktober.

Wij schreven in ons Nommer van 2 Oktober ll. het volgende: [illegible]

»Met verbazing hebben wij de houding der beide Kamers gezien omtrent de quaestie der spoorwegen. Het is alsof zij van ontzetting verstommen, zoodra er spraak komt, dat de Staat den aanleg van spoorwegen behoort te begunstigen. Onmiddellijk zetten zij zich in postuur, als wilden zij een gevecht daartegen aanvangen en plaatsen zich op de schatkist, als stond zij op het punt van beroofd en geplunderd te worden door eene horde van spoorweg-voorstanders. Wat heeft dat te beteekenen? Dat is voor ons letterlijk een raadsel."

Een onzer geabonneerden in Friesland heeft zich de taak opgelegd, om dat raadsel op te lossen. Hij ontwikkelt zijne zienswijze in een uitvoerig stuk, 't welk bij eenige goede opmerkingen, vele anderen voegt, die alleen uit het oogpunt van plaatselijk belang en door plaatselijk vooroordeel zijn geschreven. Wij meenen daarom dat stuk niet te moeten opnemen. Maar van den anderen kant achten wij 't van belang den inhoud te bespreken; om dat het blijkbaar is, dat de geachte schrijver in zijne zienswijze niet alléén staat, en dat hij de opinie uitdrukt van velen dergenen, waaronder hij verkeert. Dat is jammer; want de plaatselijke vooroordeelen zullen wel de hartstogten in beweging brengen, maar niet den aanleg van spoorwegen bespoedigen; veeleer zullen zij dien vertragen.

De schrijver, een Fries, die niet van Harlingen is, noch daar te huis behoort, stelt zich nogthans in de bres voor Harlingen. Evenwel voor Harlingen niet alleen. Hij heeft evenzeer op het oog al de landprovinciën, en stelt Harlingen slechts op den voorgrond, opdat men, uit het voorbeeld daaraan ontleend, de belangen van al de anderen zou leeren waardeeren.

Hij ziet dan in Amsterdam den toeleg, om te verhinderen, dat Harlingen in regtstreeksche verbinding met Duitschland kome door middel der spoorlijnen. Aan dat [illegible]denkbeeld knoopt hij vast de geschiedenis der April-beweging met hare gevolgen tot op den dag van heden. Ziehier zijne meening:

»De heer Thorbecke, die regt voor allen en dus ook voor de provinciën wil, moest daarom vallen. Dat was het doel der April-koorts bij de menners. De Amsterdammers leenden daartoe trouwe diensten. Zij hadden aanspraak op belooning. Zij werden beminde Amsterdammers en kregen een ministerie in amsterdamschen zin. Dat ministerie bleef amsterdamsch, ook toen het grootendeels vernieuwd werd. Het gaat uit van een (zoogenaamd) amsterdamsch beginsel, dat de welvaart der landprovinciën een roof is, op Amsterdam gepleegd. Daarom mag Harlingen geen spoorlijn hebben. Harlingen toch zou dan, in zeker opzigt, een konkurrent van Amsterdam worden. Wel is waar, het ministerie heeft wel aan de zaak der spoorwegen de hand geslagen; maar dat is niet in ernst geschied en heeft veeleer ten doel om de goede menigte met beloften en vooruitzigten te paaijen, dan om de spoorwegen in werking te brengen. Met één woord, het ministerie is met lijf en ziel aan Amsterdam verknocht en weet zoo te laveeren, dat de beide Kamers onvermogend zijn om voor de landprovinciën iets te doen.

Ziedaar in beknopte woorden terug gegeven, wat onze geabonneerde in een zeer uitvoerig stuk ontwikkelt. Menigeen onzer lezers zal welligt begrijpen, dat het onnoodig is zulke denkbeelden te bespreken, en het overbodig achten, ze te wederleggen. Wij kunnen dat niet [illegible] Dergelijke vooroordeelen loopen in menigte [illegible] provinciën, ook buiten Friesland, en vinden [illegible] gereeden toegang. In dien stand van [illegible] openbare bespreking der aangelegenheid tot [illegible] stilzwijgen; dewijl zulke meeningen van hand [illegible]gt, bij velen ingang vinden en wortel ling in het [illegible] wijl zij, bij eene openbare behandeling [illegible] licht aan den dag gebragt, onmogelijk stand kunnen houden.

Men denke niet, dat wij, dewijl de *Tijd* in de hoofdstad verschijnt, [illegible] zaken slechts zullen behandelen uit het gezigtspunt van Amsterdam. Wij willen niet ontkennen, dat wij levendig belang stellen in de stad onzer inwoning, die de hoofdstad is van het rijk, niet omdat haar die naam is toegekend, maar omdat zij het werkelijk blijven zou, ook al werd haar de officiëele benaming ontnomen. Wij zijn overtuigd, dat gansch het land voordeel geniet van den bloei van Amsterdam. Maar wij meenen niet zoo kleingeestig te zijn, dat wij ons niet boven plaatselijk belang kunnen verheffen. Ons streven is altijd geweest, en is heden ten dage nog: regt voor allen, en voor allen gelijk regt voor te staan. Onze zinspreuk: *Dieu et mon droit* is niet genomen, om eene zinspreuk te hebben, die te pronk staat, maar om haar als rigtsnoer van onze gedragingen in praktijk te brengen. Zij geldt voor de stoffelijke belangen evenzeer als voor de zedelijke; want regt is regt.

Daarenboven zien wij niet in, dat er zoo veel strijd van belang bestaat tusschen de hoofdstad en de landprovinciën, als zulks dikwerf wordt beweerd. Wij zeiden zoo even, dat gansch het land voordeel heeft van den bloei van Amsterdam. Men kan de zaak ook omkeeren, en evenzeer beweeren, dat Amsterdam wel vaart bij den bloei der landprovinciën.

Ongetwijfeld wordt dat altijd zoó niet ingezien, zoomin te Amsterdam als in de provinciën. Maar ongelukkig heeft, om de rivaliteit, die zich overal onvermijdelijk openbaart, de dwaling meer dan de eenvoudige waarheid toegang tot de gemoederen. Maar dat is een prikkel te meer, om de zaken toe te lichten, opdat de rede zou kunnen spreken, waar anders het woord aan de hartstogten zou verblijven.

Wij zullen daartoe eene bijdrage trachten te leveren in een volgend Nommer.

Te Londen is dezer dagen een werkje uitgegeven onder den titel van: *Volledig verhaal der vreeselijke folteringen door de ambtenaren der o. i. Kompanjie aan de inboorlingen van Indië uitgeoefend.* Daarin worden allerlei gruwelen medegedeeld, aangewend om de inning der belastingen te verzekeren. Onder anderen komt er een brief in voor van zekeren heer W. D. Kohlhoff, den 26e September 1852 van Tanjoor aan sir H. Montgomery, regeringssekretaris in het fort St. George geschreven. Het volgende, is er een uittreksel van:

»..... Behalve de geeseling met den rotting of de zweep, die dikwijls wordt aangewend, heeft men nog andere folteringen, zooals:

1°. Men plaatst scherpe steenen in de holte, door het buigen der knieën veroorzaakt, en men dwingt den belastingschuldige aldus verscheidene uren in die houding met gebogen knieën te blijven zitten.

2°. Men laat hem een geweer dragen met den mond van den loop op de teenen en dwingt den gestrafte langen tijd aan de brandende zon blootgesteld te blijven.

3°. Op den middag en de volgende uren, als de hitte het grootste is, wordt de gestrafte gedwongen in den zonneschijn het hoofd snel heen en weder te draaijen, terwijl, zoodra hij hiermede ophoudt, de zweep hem daartoe noodzaakt.

4°. Men plaatst den eenen man op de schouders van den anderen; stelt beiden aan de brandende zonnehitte bloot en dwingt ze uren lang in die houding te gaan.

5°. Men hangt een man aan een zijner beenen op, dat men aan een hoogen boom vasthecht, zoodat hij alleen op het andere been kan staan, en zóó blijft de ongelukkige lang aan de hitte blootgesteld, totdat de *dasildar*, die bij de straf tegenwoordig is, medelijden met hem heeft en hem bevrijdt."

Nog andere folteringen worden in dat werkje bij menigte medegedeeld; sommige zijn te afschuwelijk om te verhalen, maar allen berusten op officiëele bescheiden. Het zijn de inlandsche ambtenaren in dienst der Kompanjie, welke zich van deze helsche middelen bedienen om de rigtige opbrengst der heffingen te verzekeren. En hieruit blijkt dus weder, wat wij in onze artikelen over Engelsch Indië in den breede hebben aangewezen, dat het gebrek aan toezigt van het hoofdbestuur over de gedragingen harer inlandsche beambten tegenover de bevolking de hoofdoorzaak is van het schandelijk misbruik van magt, dat in Indië heerscht. Valt het dan wel te verwonderen dat de openbare meening in Engeland uit verontwaardiging haar stem verheft tegen een Bestuur, dat door zijn schuldige nalatigheid of onverschilligheid zulke gruwelen mogelijk gemaakt en daardoor in zekeren zin den opstand gewettigd heeft?

Het is belangrijk de houding der engelsche drukpers van het begin der muiterij tot nu toe na te gaan. Toen de eerste berigten van den opstand der Sepoys te Meerut, en later te Delhi, Londen bereikten, werden die door de bladen op dien booghartigen toon medegedeeld, welke in het stopwoord *never mind* zijn krachtigste uiting vindt. De oproerige soldaten zouden gevoelig en voorbeeldig gestraft, en de muiterij onder al het gewigt van Engeland's grootheid verpletterd worden. Daar komt de tijding, dat van Delhi uit de opstand zich over gansch Bengalen verspreidt; dat Oude de britsche heerschappij heeft afgeschud; dat de Europeanen over de kling zijn gejaagd; dat Nena-Sahib, in weerwil van zijn eed, de weerlooze bezetting van Cawnpoor, de vrouwen en kinderen heeft doodgefolterd. De koele verachting slaat nu tot hartstogtelijke woede over. De bladen roepen om wraak en spreken van niets anders dan om bloed met bloed te vergelden. Toen werd Delhi met het lot van Sodoma bedreigd, en de *Times* verkondigde, dat van de gevloekte stad geen steen op den anderen moest blijven. Intusschen wint de opstand meer en meer veld; de sterkten vallen in de handen der muiters; Kalkutta is in gevaar, en de brand slaat over naar de prezidentschappen Madras en Bombay. Men gaat nu inzien, dat van regt doen, straffen en wreken geen sprake kan zijn, dat men slechts bedacht kan zijn op het herwinnen van het verlorene, misschien alleen op het behoud van wat nog niet is afgevallen. En nu eerst wordt de vraag gedaan: heeft onze schuld ook de gepleegde gruwelen uitgelokt, zijn die welligt niets anders en niets meer, hoe vreeselijk ook, dan représailles?

Hooren wij den *Morning-Post:*

»Als de muiterij onderdrukt en de opstand gesmoord zal wezen, zegt het blad, moeten wij er eerlijk aan arbeiden om maatregelen te nemen, die voor alle inwoners van Hindostan gunstig zijn. De gemoedelijke volvoering van dien grooten pligt alleen kan zekerheid geven voor het vervolg. Vóór alles moeten wij de hulpzame hand bieden aan alle christelijke zendelingen, welke bestemd zijn om 200 millioenen menschen van de bedriegelijke leer van het Brahmanismus te bevrijden, een leer die wij gedurende meer dan twee eeuwen te zeer geduld, zoo al niet beschermd hebben.

Zoo begint men eindelijk zijn schuld in te zien, en, al is het ook zijdelings, te erkennen, dat men verkeerd gehandeld heeft; dit bewijzen de taal van den *Morning-Post*, het werkje dat wij boven hebben aangehaald, en een artikel in den *Times* van gisteren, waarvan de telegraaf den korten inhoud brengt, en dat, hoewel ter verdediging van de o.-i. Kompanjie geschreven, evenwel volmondig erkent dat — wie ook daarvan de schuld moge dragen — de gedragslijn in de indische bezittingen gevolgd, verkeerd is geweest.

Zal Engeland gelegenheid vinden om weder goed te maken, wat het misdreven heeft?

Vervolg van het regtsgeding tegen de Maleijers, zitting van gisteren, 7 Oktober.

Nadat de adv. gen., uit naam van den prok. gen., zijn requisitie had genomen en deze door den tolk aan de besch. was overgebragt, was het woord aan de verdediging:

Mr. van Stipriaan Luiscius voerde het eerst het woord en hield eene rede, die toen ze vier uren geduurd had nog niet was geëindigd. In eene inleiding herinnerde hij, hoe zich in September 1856 in het vaderland de mare verspreidde over het voorval, dat op de *Twenthe* had plaats gehad. Een ongelukkige kapitein was het slagtoffer geworden van eene bende Maleijers, die zonder eenige aanleiding brand gesticht hadden en moord hadden willen plegen. Langzamerhand heeft zich de zaak [illegible] kennen, en nu mogten de Nederlanders wel wenschen, dat het gebeurde met de *Twenthe* met den sluijer des geheims ware bedekt gebleven. Immers nu is het van algemeene bekendheid geworden, dat die kapitein aan de Javanen willekeurig voedsel heeft onthouden, hen heeft uitgehongerd en uitgedorst. Die ongelukkige lieden

hebben met buitengewone lijdzaamheid veel geduld en heb- ben de uitvoering van tegen hen gerigte plannen gestuit. Hij vraagt het, wie geen medelijden gevoelt voor hen, die nu als beschuldigden teregt staan. Hij wijst er op, dat zij missen, wat de grootste boosdoeners hebben, dat is de mogelijkheid om zich zelf te kunnen verdedigen. Hij schetst dan ook hunne ongelukkige pozitie, daar zij, ver van hun vaderland verwijderd, voor eenen regter te regt staan, die hen niet verstaat, terwijl zij geen besef koesteren van de instellingen en vormen hier van kracht. Zij worden bovendien omringd door Europeanen, door blanken, in wie zij hoogere wezens zien, voor wie zij eerbied, maar ook vrees koesteren, en waardoor een vrij onderzoek in eén strafgeding wordt uitgesloten. Welken invloed dit uitoefent toont hij aan, door te wijzen, hoe schroomvallig zij in hunne verklaringen, in hunne mededeelingen geweest zijn, zoodat, terwijl men wist, dat zij zich over meer dan over de voeding te beklagen hadden, sommigen eerst in de laatste dagen er toe gekomen zijn, om eenige openbaring te geven aan mishandelingen of slechte bejegeningen, die zij hebben moeten verduren. Aan de eene zijde achten de verdedigers zich gelukkig, dat hun die taak is opgedragen, dat zij hunne hulp aan deze ongelukkigen kunnen verleenen, maar aan den anderen kant kennen zij de buitengewone verantwoording, die op hen rust, gevoelen zij den grooten pligt, dien zij te vervullen hebben. Daar er in dat geval tusschen de besch. en de verdedigers niet dat volkomen vertrouwen als anders kan bestaan, daar taal en gewoonten hier vreemd waren, zoo heeft men deskundigen, die in Indië geweest zijn, en de schrijvers moeten raadplegen. Elk onderhoud heeft in bijzijn en door middel van een tolk moeten geschieden. Het gewigtig oogenblik van de openbare verantwoording is geslagen; men weet, dat niet alleen onze landgenooten met belangstelling dit geding nagaan, maar ook dat men in Java met niet mindere belangstelling de uitkomst verbeidt. De verdediging moet zich niet alleen bepalen te trachten eene vrijspraak te verkrijgen, maar zij moet pogen het Hof de overtuiging te verschaffen, dat het goed regt aan hunne zijde was. Waar het zulke groote belangen geldt, moet men niemand beleedigen, maar ook niets verzwijgen, wat tot verdediging strekken kan.

Na eene zoo langdurige preventieve gevangenis, nadat maanden lang alle punten van beschuldiging zijn opgezocht, nu is het de beurt om verantwoording van den kapitein te vragen; deze moge hen honden genoemd hebben, de nederlandsche regter zal leeren, dat het hier menschen geldt, die dezelfde regten als de kapitein hebben. Hij doet zien, hoe algemeen de kreet van verontwaardiging in Nederland is over de behandeling, die deze beschuldigden hebben ondervonden. Alleen uit sympathie heeft men van vele zijden bouwstoffen aan de verdediging verstrekt, omdat men de innige overtuiging heeft, dat het hier wel ongelukkige wezens, maar geen snoode misdadigers geldt. De verdediging heeft hare taak in vier deelen gesplitst, als: 1°. de beschuldiging van rebellie; 2°. de poging tot moedwilligen doodslag; 3°. de moedwillige mishandeling; en 4°. de moedwillige brandstichting. Elk van de verdedigers zal een dezer punten behandelen, maar ter zijde stellen waarvoor de beschuldigden niet zijn teregt gesteld. Zijne taak bragt nu mede de wederlegging van de beschuldiging van feitelijken wederstand, voor zoo ver die tegen sommigen nog is volgehouden. Op den voorgrond gaat hij na van waar de beschuldigden afkomstig zijn, en dan blijkt het hem, dat zij over het algemeen te Java te huis behooren. Ten andere onderzoekt hij, welke de moedertaal van deze beschuldigden is en dan vermeent hij, dat het laag-maleisch niet is de taal van het land van waar zij afkomstig zijn. Hoezeer hij nu alle hulde deed aan den ijver van de tolken, toonde hij echter aan, hoe moeijelijk het was, alles over te brengen in eene taal, waarin niet alle hollandsche woorden konden worden vertolkt. En wat de gevolgen daarvan zijn, bewijst hij door de bekende redevoering van den heer Baud, die reeds in 1855 heeft bewezen, hoe ligt door die verwarring onschuldigen kunnen worden getroffen.

Ten andere vestigt hij een blik op het karakter van de Javanen en blijkt het uit aanhalingen, dat zij zich door opregtheid en waarheidsliefde onderscheiden. Bij de zeldzame gevallen, dat zij ter zee varende, tegen hunne superieuren opstaan, was het aan ruwe of tyrannieke bejegening te wijten. Ook beroept hij zich op den onbegrensden eerbied, dien de Javanen voor de blanken hebben. Dat ook deze beschuldigden zich door gehoorzaamheid hebben onderscheiden, bewijst hij uit de verklaringen van kapiteins, met wie zij de reis herwaarts gemaakt hebben. Te goeder trouw hebben zij gehoopt op de *Twenthe* dezelfde behandeling, dezelfde voeding te zullen genieten, als op den *Krijen Handel* en de *Jannetje*. Ook uit al het gebeurde leidt hij af, dat de Javanen op de *Twenthe* onderworpen en lijdzaam waren, totdat zij tot het uiterste gebragt waren. Pleiter is in het breede in een onderzoek van al de feiten getreden. Hij beriep zich o. a. op de monsterrol, waaruit blijkt welk voedsel aan de schepelingen zou worden gegeven, zonder dat daarin eenig onderscheid tusschen Europeanen of Javanen gemaakt werd. De kapitein had het voornemen opgevat, de beschuldigden niets [illegible] dan visch te geven; en toen hem opgemerkt werd, [illegible] daarop niet konden werken, heeft hij gezegd, dat hij [illegible] leeren. Zij kregen dan ook niets anders dan [illegible] niettegenstaande zij regt op beter voedsel [illegible] van het begin van de reis af, klaagden zij over de slechte voeding, maar zij onderwierpen zich. De klagten werden tot den kapitein overgebragt, maar vonden geen ingang. Slechts zeldzaam was er eene uitzondering op de dagelijksche voeding. Eerst na 4 Aug. werd er een paar malen stokvisch afgeleverd, dien de beschuldigden ontkennen te hebben gehad. Op die wijze werden zij gedurende bijna eene maand uitgehongerd. Alle gebeden en smeekingen baatten niet. De kapitein herinnert zich zelfs die klagten niet meer; die klagten waren billijk en regtvaardig. Alle schepelingen, behalve de kapitein en de eerste stuurman, hebben reeds te Rio Janeiro verklaard, dat de klagten over de voeding waarheid behelsden en dat de menschen het op dat voedsel niet konden uithouden.

Op den 11en Augustus kon men den zoutevisch niet meer door den keel krijgen; men klaagde op nieuw, men weigerde te werken; men verklaarde zich bereid den arbeid weder op te vatten als men beter voedsel erlangde, maar het wederantwoord was: die niet werkt krijgt geen eten, en die werkt krijgt zoutevisch. Hierop hebben 8 a 9, door angst gedreven zich onderworpen. De kapitein zette zijne maatregelen door en liet zelfs de pomp uit het watervat nemen, ten einde de beschuldigden zelfs geen droppel water zouden kunnen verkrijgen. Het was dien dag niet rustig in het gemoed van den kapitein, die de Javanen op deze wijze naar zijne pijpen wilde doen dansen. De pistolen werden geladen, ze werden uitgedeeld of beschikbaar gesteld; hollandsche schepelingen trachtten den kapitein te bewegen toe te geven en slechts twee malen 's weeks vleesch te doen schaften, maar hij zou hun de brokken wel doen eten die ze nu versmaaden. De Javanen vroegen des avonds: waar moet dit heen, als we geen eten krijgen gaan we dood; en daarop gingen zij slapen. Nu wijst pleiter er op, dat de Javanen, volgens de monsterrol, regt op betere voeding hadden, en dat de waterschout hen niet zou hebben aangemonsterd, zoo zij alleen zoutevisch en rijst zouden verkrijgen. Al ware de bewering van den kapitein juist, dat zij op javaansche voeding waren aangemonsterd, dan nog blijkt het, dat zoutevisch niet tot die voeding behoort. Eene poging in November 1856 beproefd om de monsterrol te veranderen mislukte den kapitein. Deze had steeds voorgegeven, dat hij zich niet liet afdwingen van de monsterrol af te wijken, maar dat hij bovendien ook niet voor andere voeding was geproviandeerd; en nu is het in tegendeel uit verschillende verklaringen gebleken en ook uit de proviandlijsten, dat er overvloedig vleesch aan boord van de *Twenthe* was. Het deed er niet toe, het besluit stond vast. Vernieuwde pogingen van den serang op 12 Augustus leden weder schipbreuk. Bij het onderzoek van de vraag, wat de kapitein toch kan bewogen hebben om zoo te handelen en of aan zijne verklaringen in dat opzigt wel onvoorwaardelijk geloof moet worden gehecht, deed pleiter zien, dat van den uitslag van het tegenwoordig strafgeding veel voor den kapitein afhangt. Immers daaruit kan eene procedure tusschen de assurantie en de reederij ontstaan, want worden de Maleijers vrijgesproken, dan weigeren de assuradeurs alle vergoeding; dan moet de kapitein als de eenige oorzaak van het gebeurde worden aangemerkt. Daarbij komt dat de kapitein nog geene andere rederij heeft verkregen; het is dus voor hem hoogst moeijelijk, als 't ware in zijne eigene zaak te getuigen.

Bij de voortzetting van het verhaal der feiten, herinnert pleiter dat de Javanen begonnen te twijfelen of de serang wel alles goed overbragt; van daar, dat hij de klagten nogmaals herhaalde, maar nu den Javanen deed hooren. Nu begonnen die klagten den kapitien te verveelen en, na eenige woordenwisseling viel een schot uit de kajuit; de kapitein bragt een zijner pistolen te voorschijn, het werd hem ontweldigd, maar spoedig daarna trof hij met een tweeden pistool den serang in de borst. Pleiter schetst alles wat er gebeurd is en dat het werk van een oogenblik was. Het was aan boord van de *Twenthe* een tooneel van verwarring; met zekerheid weet niemand te regt wat er toen gebeurd is. Men sloeg en trof elkander zonder dat men wist wie het deed. Wie zelfs de daders van den brand waren bleef onbekend. Opmerking verdient het, dat vele Europeanen in dat moeijelijk oogenblik den kapitein niet hielpen, omdat zij hem als de oorzaak van alles beschouwden, zoodat men hem dit zelfs in de kajuit verweet. De Javanen waren tot het uiterste gedreven; zij waren razend gemaakt en in die omstandigheden kent hunne razernij geen grenzen; wat zij dan doen, is hun niet toerekenbaar. Pleiter is daarop nagegaan wat als strafbare rebellie ten deze kan gequalificeerd worden. Hij betwist al dadelijk, dat de wet van 1856 op deze beschuldigden kan worden toegepast, omdat die wet, naar zijne overtuiging, alleen slaat op nieuwe en niet op vroegere aanmonstering.

Tot staving van die meening beroept hij zich op het voorschrift, dat verschillende bepalingen bij de aanmonstering van het scheepsvolk moeten worden voorgelezen, hetgeen hier, ten opzigte van deze beschuldigden niet heeft kunnen plaats vinden; hij beroept zich al verder op de gehouden diskussie over de bedoelde wet-zelve, om aan te toonen, dat aan deze wet, evenmin als aan eenige andere, eene terugwerkende kracht kan worden gegeven. Verder wijst pleiter er op, dat de leeftijd van vijftien der beschuldigden geheel onbekend is en dat hij zeker ten aanzien van twee niet zou durven uitmaken, dat ze ouder zijn dan 16 jaren. Wijders bestrijdt hij de verzwarende omstandigheden, die het verzet of de wederspannigheid zouden vergezeld hebben; en dat meest alle aanwijzing van beschuldigden, die aan de rebellie zouden hebben deelgenomen, gissingen zijn, immers geen voldoend bewijs daarstellen. Ook bestrijdt hij het aannemen van wapenen in den zin der strafwet; en al ware zulks al bewezen van een der beschuldigden, dan stelt dit nog geene gewapende rebellie daar, daar de wet alsdan eene vereeniging van meer dan twee personen vereischt.

Bij het vergevorderde uur is de voortzetting van de verdediging door den heer Stipriaan Luiscius, uitgesteld tot morgen ochtend ten 10 ure.

Men schrijft van Graaff Reynet (Kaap kolonie) aan de *Amst. Cour.* van de eerste dagen van Mei:

»De tijdingen uit den Vrijstaat zijn voor het overige uit een staatkundig oogpunt niet bijzonder gunstig. De president Boshoff schijnt sedert eenigen tijd de populariteit te hebben verloren, welke hij aanvankelijk bezat. Hij was tot hiertoe meer bemind bij de Engelschen dan bij zijne eigenlijke landgenooten, en nu heeft hij, door de burgerwet in Februarij bij den volksraad ingediend, ook de vriendschap der Engelschen verspeeld. Ingevolge dat ontwerp worden slechts als burgers beschouwd »alle afstammelingen van hollandsch-afrikaansche ouders," terwijl alle andere personen worden beschouwd als »vreemdelingen." Dit bevalt natuurlijk de Engelschen niet, dewijl die zich binnen zes maanden tot het bekomen van een *burgerbrief* moeten aanmelden; wanneer zij eigendommen bezitten, gaan die aan den Staat over, ingevalle zij die aanvrage niet binnen gezegden tijd doen. Die voordragt is den leden van den volksraad zoo weinig bevallen, dat de meesten hunner huiswaarts zijn gekeerd, zonder dat wetsontwerp in behandeling te nemen."

Uit de Kaapstad wordt nog gemeld, dat de toestand er min gunstig is; de hollandsche leden van het Parlement, die de meerderheid der bevolking vertegenwoordigen, en zich tegenover de engelsche leden niet altijd even goed kunnen uitdrukken, hebben bij het verzoekschrift het invoeren der holl. taal verzocht. Daarentegen zijn de Britten van Grahamstown ook niet tevreden. En wat Natal aangaat, de hollandsche boeren willen er met de konstitutie en vertegenwoordiging niet te maken hebben, die hen te Engelsch zijn, en reeds is een verzoek ingediend om zich aan Pretorius te mogen aansluiten. Alles is in Zuid-Afrika dus verwarring, en waar het heen moet is niet te voorzien.

Bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ingekomen het in de vorige zitting onafgedaan gebleven wetsvoorstel tot regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot over 1855, vergezeld van eene andere toelichtende memorie.

De Tweede Kamer heeft in hare zitting van heden, betreffende het wetsontwerp tot wijziging van de regten op den in- en uitvoer van visch, een amendement van den heer Bosse aangenomen, waarbij het voorgedragen regt op de helft is gebragt. Alzoo is op den haring van vreemde visscherijen aangenomen een invoerregt van 75 cents per. 150 pond, en op gezouten rommeling een regt van 25 cents. Het amendement van den heer Hoëvell tot algeheele vrijdom is verworpen. Het geamendeerd ontwerp is aangenomen met 30 tegen 12 stemmen.

De haagsche korrespondent van de *Indépendance Belge* schrijft aan dat blad, dat de nederlandsche onderhandelaars Brussel hebben verlaten, zonder dat zij er in geslaagd zijn het omtrent de sluiting van een nieuw handelstraktaat met België eens te worden. Evenwel zou men alle hoop niet opgegeven hebben, om het nopens deze aangelegenheid eens te worden vóór het einde van dit jaar. Het schijnt, dus vervolgt de briefschrijver, dat de nederlandsche Regering geneigd is haar handelsstelsel in Indië eenigermate te wijzigen, en daaruit zou waarschijnlijk voortvloeijen, dat te gelijk met een handelstraktaat, eene overeenkomst betreffende den letterkundigen eigendom gesloten werd. De nederlandsche boekhandel vleit zich evenwel, dat de onderhandelingen betreffende laatstgenoemde aangelegenheid tot een gewenscht einde zullen gebragt worden, zelfs dan, als de onderhandelingen nopens eerstgenoemd traktaat voor het tegenwoordige mogten worden afgebroken.

De minister van Finantiën heeft, onder dagteekening van 7 Sept. jl., aan de heeren provinciale direkteurs der direkte belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen doen afgaan de volgende missive:

»Bij resolutie van den 2den November 1847, N° [illegible] is, met betrekking tot de toepassing der 5de klasse van den *zesden* grondslag der personeele belasting, te kennen gegeven, dat de paarden gehouden en gebruikt wordende voor vrachtwagens, van veren voorzien, naar de 1ste klasse moeten worden aangeslagen, omdat art. 20, § [illegible] der wet de paarden, die voor rijtuigen op veren gebezigd worden, naar de 1ste klasse belastbaar verklaart, zonder dit van persoonlijk gebruik of de bestemming der rijtuigen afhankelijk te stellen.

»Ik heb deze beschikking in nadere overweging genomen, en daarbij is het mij voorgekomen dat de woorden ter aangeduide plaatse van rijtuigen spreekende [illegible]

zelve of waarvan de zitbanken van veren of riemen of andere veerkrachtige of rekkende ligchamen zijn voorzien, daarbij geenszins het oog kan hebben gehad op karren of vrachtwagens waarmede enkel goederen worden vervoerd, en dat derhalve zoomin deze als eenige andere wetsbepaling er zich tegen verzet, om paarden, die voor den bij art. 20, § *b*, der wet bedoelden werktuigelijken arbeid worden gebezigd, in de *vijfde* klasse te rangschikken, al zijn de betrekkelijke karren of vrachtwagens van veerkrachtige of rekkende ligchamen voorzien.

»Ik verzoek UWEd. Gestr. alzoo te zorgen dat de wet voortaan in dezen zijn uitvoering erlange."

Dezelfde minister heeft bij resolutie van 18 September jl. goedgevonden, aan de provinciale direkteuren der direkte belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te kennen te geven, met uitnoodiging om dienovereenkomstig de daarbij betrokken ambtenaren in hunne respektieve provinciën in te lichten, dat het woord *uiterlijk*, voorkomende in de noot opgenomen onder de *bijzondere bepalingen* van het tarief, bij het artikel *Scheepsbouw en timmerhout ter zee met ongebroken last aangevoerd, ongezaagd*, in beteekenis moet worden opgevat, dat alle zoodanige *deelen* onder den post *ongezaagd hout* begrepen zijn, die niet *dikker*, *breeder* of *langer* zijn dan aldaar wordt opgegeven, doch al wat tot en *beneden* die dikte, breedte of lengte ter zee met ongebroken last wordt ingevoerd, slechts aan een regt van *vijf en twintig cents* de ton onderhevig is, doch al wat *daarboven* is, tot den volgenden post van *gezaagd hout* behoort.

Z. M. heeft bekrachtigd, de benoeming tot sekretarissen: te Haarlemmerliede en Spaarnwoude, F. H. Kleine; te Ransdorp, J. Dekker; benoemd tot regter in de arr.-regtb. te Groningen, mr. J. H. de Sitter; bij de kantongeregten bij vernieuwing aangesteld de navolgende titularissen: prov. Zuid-Holland: in de kantons Woerden, tot kantonr., mr. C. J. N. Nieuwenhuis; tot plaatsv. kantonr.: Vianen, A. de Wall Janssens; Noord-Holland: Nieuwer-Amstel, mr. G. H. G. Ras; Helder, A. Boomsma; Hoorn, A. J. Faber; Friesland: Rauwerd, E. Adema; Heerenveen, W. A. Evertsz; Overijssel: Zwolle, mr. E. G. van Sonden; Groningen: Zuidhorn, jhr. mr. R. M. A. de Marees van Swinderen; Winschoten, tot kantonr., jhr. mr. J. D. Lewe Quintus.

's GRAVENHAGE, 7 Okt. Naar wij vernemen, is de door Z. M. den Koning benoemde staats-kommissie, tot onderzoek naar het wenschelijke en mogelijke eener europesche kolonizatie in Ned. O. I., den 5den en 6den dezer alhier vergaderd geweest en was het algemeen gevoelen der leden, omtrent deze belangrijke zaak, gunstig te noemen.

— 7 Okt. Heden morgen heeft in de engelsche kerk alhier het plegtig bidstond plaats gehad, om 's Hemels zegen af te smeeken voor de engelsche wapenen in Britsch-Indië. Sir Ralph Abercromby, buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van H. M. de Koningin van Engeland bij het nederlandsche hof en eene vrij aanzienlijke schare woonden deze plegtigheid bij.

AMERSFOORT, 7 Okt. Bij de herstemming voor een lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, die gisteren alhier plaats vond, zijn ingekomen 1711 biljetten, waaronder 12 van onwaarde. Gekozen werd de heer Asch van Wijck met 976, terwijl zich op den heer Mr. A. W. Engelen 723 stemmen bekwam.

HARLINGEN, 6 Okt. In de week van 26 Sept. tot en met 2 Okt. zijn in deze provincie 46 runderen aan de besmettelijke longziekte gestorven en 41 aangetaste voor rekening der eigenaars afgemaakt; te zamen 87. Totaal sedert 1°. Jan. dezes jaars 6563.

MOERDIJK, 5 Okt. Gisteren avond ten 9 ure sloeg de bliksem in een wagen van den spoortrein, beladen met vijftien balen katoen, welke met nog eenige balen van een anderen waggon verbrandden. Door tijdig aangebragte hulp zijn de overige waggons, welke ook met soortgelijke goederen waren beladen, behouden gebleven. — De goederen waren voor België bestemd.

Men leest in de Tweede Editie van het *Handelsblad*:

LONDEN, 8 Oktober. De *Morning Chronicle* meldt, dat de Koningin Viktoria in Indië als Keizerin van Hindostan zal worden geproklameerd en dat van die gebeurtenis waarschijnlijk door den eerstvolgenden post van Kalkutta berigt zal worden ontvangen.(???)

LIVERPOOL, 7 Okt. Met de Baltic zijn hier tijdingen ontvangen uit New-York van 26 Sept. Te Philadelphia, Baltimore en Boston heerschte in den handel eene paniek. Onderscheidene banken, waaronder ook die in beide eerstgenoemde steden, hadden hare betalingen gestaakt, terwijl vele andere in moeijelijke omstandigheden verkeerden.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 6 Oktober. De telegrafische depêches van Madrid van heden spreken nog niet over de aftreding van het ministerie, hoewel de bijzondere brieven uit die hoofdstad deze gebeurtenis als zeker stellen. Maarschalk Narvaez zou den eersten Oktober zijn ministerie verlaten en naar de fransche grenzen op reis gegaan zijn. Men gelooft dat hij naar Parijs is; volgens anderen is het meer waarschijnlijk dat hij zich naar Bayonne rigtte. Als nieuwe ministers worden genoemd de generaal Rocha, de maarschalk O'Donnell en de heer Bravo Murillo. Als reden van deze ministerieële krizis wordt opgegeven een verschil tusschen de Koningin en den maarschalk.

— Aanstaanden Maandag wordt het kamp van Châlons opgebroken.

— Men wil dat er in sommige streken van noordelijk Italië weer eene onrustige stemming heerscht. Reeds zouden te Bologna arrestatiën hebben plaats gehad en te Forli, Rimini en in andere steden maatregelen van voorzorg zijn genomen. Te Carara moet den 25sten September eene demonstratie in den schouwburg hebben plaats gehad en te Faenza eene beweging nog tijdig onderdrukt zijn. Zelfs in Piëmont zou men sporen ontdekt hebben, dat de geheime genootschappen niet vergeefs gewerkt hebben. Deze berigten komen uit eene verdachte bron.

— Men verzekert dat de Keizer, nadat de familie van Doineau zich tot hem om genade heeft gewend, voor den ter dood veroordeelden kapitein, diens straf in eene levenslange opsluiting zal veranderen.

— Uit Napels schrijft men, dat de vulkanen meer en meer beginnen de aandacht tot zich te trekken. De Vesuvius was den 22sten op nieuw begonnen uit te barsten; ook de Stromboli, die zooals men weet reeds sedert eenwen bestendig in beweging is, toont sedert eenigen tijd veel sterker vlammen; en eindelijk schrijft men uit Catanea van 18 Sept., dat de Etna een buitengemeen verschijnsel vertoond had; na een langdurig sterk onderaardsch gedruisch verhief zich uit den krater eene dwarrelende zuil van dikken en zwarten rook, welke den omtrek wijd en zijd met een regen van stof en steenen overgoot.

ENGELAND.

LONDEN, 6 Oktober. De ontevredenheid van het publiek tegenover de ministers moet zeer toenemen, en daaraan wordt het toegeschreven, dat de Regering zich niet met de opening van het Parlement haast. Men vraagt zich af, hoe de Regering de benoodigde gelden, om den oorlog te voeren, verkrijgen zal zonder het Parlement spoedig daarom aanvraag te doen.

De o. i. Kompanjie zal een ontzaggelijke som te leenen hebben, om zich het geld te verschaffen, waaraan zij weldra een dringende behoefte moet gevoelen. Overigens twijfelt men er niet aan dat de Staat deze leening zal waarborgen; maar deze maatregel kunnen de ministers niet nemen zonder de magtiging van het Parlement.

Onder dit opzigt is het onbetwistbaar, dat de Regering zich veel aan den invloed der tijden overgeeft. Zoo de berigten, met de volgende mail aan te brengen, ongunstig waren, zoo men, bij voorbeeld, den val van Lucknow en eene nieuwe slagting op de europesche bevolking gepleegd, vernam, zou geen inspanning der pers of der ministers groot genoeg zijn om den storm te bezweeren. De fucht is vol onweersbuijen en een ligte schok is voldoende om den storm boven de hoofden onzer regeerders te doen losbarsten.

— De *Times* is van meening dat men ongelijk heeft alleen aan de o. i. Kompanjie de verantwoordelijkheid toe te schrijven voor de gebeurtenissen in Indië; want die maatschappij is slechts zamengesteld uit mannen, die door hunne vastberadenheid, hunne beginselen en kennis het meest engelsch gezinde gedeelte der natie vertegenwoordigen. Het is dus de natie zelve eerder dan de maatschappij, die zich bedrogen heeft in hare in Indië gevolgde gedragslijn. Het blad zegt verder, dat de Kompanjie voortaan in Indië volgens geheel andere beginselen zal hebben te handelen om de sympathie der bevolking te herwinnen.

— De *Observer* verdedigt de afwezigheid van het hof, dat zich in Schotland bevindt, op grond van de noodzakelijkheid om de gezondheid te bevorderen (!) en te deelen in de verpoozing, die in dit jaargetijde aan iedereen wordt gegund (!!) De ministers hebben hunnen ijver getoond door gedurende twee dagen te vergaderen, en zij zullen, als het noodig mogt zijn, het Parlement bijeen roepen.

— Met de laatste berigten uit de Vereenigde Staten verneemt men, dat in Alabama eene zwarte keukenmeid, waarschijnlijk daartoe aangespoord door een Hongaar, Coskins genaamd, een huisgezin van 37 personen vergiftigd heeft. Zes personen waren aan de gevolgen overleden. De vrienden der familie, waar dit voorviel, verbrandden de negerin levend en hadden besloten den Hongaar dezelfde straf te doen ondergaan.

— De fondsen openden heden loom op ⅛ lager, daar men onmiddellijke verhooging van de bank-diskonto verwachtte; ofschoon eenige verbetering in de markt kwam, hield deze niet aan tot het einde der beurs, maar sloot de markt zeer loom ten gevolge van talrijke verkoopen van waarden voor liverpoolsche rekening; alwaar verder ongunstig nieuws van Amerika per *Baltic* ontvangen was.

Na afloop van den geregelden beurstijd werd bekend, dat de banken van Philadelphia en Baltimore hare betalingen gestaakt hebben en er meer faillieten in die plaatsen en in andere steden van de Vereenigde Staten waren. De koersen liepen hierdoor weder tot de openingsprijzen terug.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 5 Okt. In geheel Oostenrijk heeft tot dusverre niet één regthebbende op de St. Helena medaille zich ter verkrijging daarvan aangemeld, en waarschijnlijk zal zich ook niemand aanmelden.

BERLIJN, 7 Okt. Betreffende het vergaan van het linieschip *Lefort* van 84 kanonnen, verneemt men, dat 1147 personen omgekomen zijn. De kapitein Tsistchkine had de onvoorzigtigheid begaan, het niet noodig te oordeelen voor zulk een klein trajekt van Reval naar Kroonstad ballast in te nemen. Een hevige wind deed het schip in de nabijheid van Reval omslaan en in eenige oogenblikken was het verdwenen. Volgens een later, naauwkeuriger berigt bevonden zich aan boord van het bedoelde schip, behalve de kommandant, 12 officieren, 743 matrozen, 53 vrouwen en 17 kinderen.

STADSNIEUWS.

In de 233ste Staats-Loterij zijn in de 5e Klasse bij de 15e Trekking prijzen van *f* 1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 5012 *f* 5000, N°. 7821 en 17778 ieder *f* 1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 8 Oktober.

GETROUWD (6 Okt.): M. Gräffner met A. M. B. Meier.
BEVALLEN (5 Okt.): H. Schuurman, geb. Moselander, D.
OVERLEDEN (3 Okt.): H. van Elden, 8 m. — M. E. Ingenhuis, geb. van Densen, 54 j. — (4 Okt.): J. M. B. Navelle, wed. J. Beerling, 80 j. — (6 Okt.): S. A. van Raap, 60 j.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 7 Oktober.

GRAANMARKT.

Tarwe bij gerijven in een doen: 131 ℔ witb. Pools. *f* 400; 130 ℔ dito *f* 390, 391; 129 ℔ b. dito *f* 360, 363; 127 ℔ ger. dito *f* 350; 134 ℔ n. Nassaud. *f* 347, 348; 134 ℔ n. Gelders. *f* 245; 121 ℔ j. Gron. *f* 247.

Rogge nagenoeg onveranderd: 121 ℔ Holst. *f* 183; 119 ℔ Arch. *f* 185 partij; 117, 119 ℔ Petersb. *f* 181, 185.

Gorst Haver en Boekweit zonder handel.

Koolzaad. Deensch 75 £. Op 9 vaten Olie in Oct. 78½ £. *Lijnzaad* een doen: 102/3 Archangel *f* 355. *Raapolie* op 6/w. *f* 46¾; Vliegend *f* 45½; 1°. Mei ek. *f* 46⅜; Nov. *f* 45½, 6; Dec. *f* 45¾, 6. *Lijnolie* op 6/w. *f* 46¼; Vliegend *f* 45; 1°. Maart, April en Mei ek. *f* 42½; Nov. *f* 44½; Dec. *f* 44¾. *Hennepolie* op 6/w. *f* 50; Vliegend *f* 48¾.

SCHIEDAM, 7 Okt. Rogge verkocht; 144/2 ℔ Archangel *f* 197 6/w.; — Gerst: 127/2 ℔ Libau *f* 217 6/w., 218 3/m. — Moutwijn *f* 20,75; Jenever *f* 26,25; Amst. Proef *f* 27,50, per ned. vat zonder fust, zonder de belasting; Spoeling *f* 0.70 per ketel.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* $55\frac{7}{16}$	Livorno	2/m.	*f* 39⅜
»	zigt	» $56\frac{5}{16}$	Napels	»	» 82⅝
Bordeaux	2/m.	» 55	Petersburg	»	» 174½
»	zigt	» 55⅝	Weenen	6/w.	» 83½
Madrid	3/m.	» 238	Augsburg	»	» $35\frac{9}{16}$
Cadix	»	» 240	Frankfort	»	» 99¼
Seville	»	» 237	Hamburg	2/m.	» $34\frac{5}{16}$
Bilbao	»	» 237	»	zigt	» 35⅝
Lissabon	»	» 40½	Londen	2/m.	» 11,65
Porto	»	» 40½	»	zigt	» 11,72½
Genua	2/m.	» 45½	Rotterdam		⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 7 Okt. Belg. leen. 2½ pc. 55½; Obligatiën 4½ pc. 97⅛; Spanje [illegible] Binnenl. 3 pc. 37⅛; Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Met. 5 pc. 76¼; id. Nationale 78¾.

PARIJS, 6 Okt. Fransche 4½ pc. 91.50; 3 pc. 68.25; 1½ pc. Spanje —; 3 pc. id. —; Fr. O. Sp. 685; Rom. Leen. —.

LONDEN, 6 Okt. Cons. 90⅛; Spanje buit. 3 pc. 40⅛; id. 1½ pc. 25⅞; Rusl. 5 pc. 110; id. 4½ pc. 99; Holl. 4 pc. 99; id. 2½ pc. 65¼; Sard. 5 pc. 90½; Braz. 101; Peru 4½ pc. 80; Gren. uitg. 6; id. werk. 21½; Mexiko 3 pc. 21⅝; Portugal 3 pc. 45¼; Equador 13½; Venezuela 30½; Wissel op Amst. 11.18¾; Hamburg 13.6¾.

WEENEN, 7 Okt. Met. 5 pc. 81½; Nationale 82½; Bank-Aktiën 969; Credit-Anst. 243; Noord-Bahn akt. 175½; O.-Fr. Spoorw. akt. 249½; Saltzb. 101; Lomb. Venetiaans. 102; Wissel op Londen 10.09; Goud 7⅞; Zilver 5¼.

BERLIJN, 7 Okt. 4½ pc. Pr. Staatsch. 99¼; 5 pc. Rusland 407½; Diskonto [illegible]

HAMBURG, 7 Okt. Spanje 3 pc. —; id. 1½ pc. 23⅞; Rusl. 5 pc. 102; 4½ pc. —; 3 pc. Mexikanen 8⅞; Vereinsbank 99⅝; Noord-Duits. bank 90½; Wissel op Londen 3/m. —.—; id. kort —.—; Amst. —.—; Diskonto 7½.

FRANKFORT, 7 Okt. 5 pc. Met. 75⅛; 1½ pc. Spanje binnenl. 25¼; id. 3 pc. —; Wissel op Londen 3/m. 116⅞; Parijs —; Weenen 112¾; Amsterdam —; Diskonto 6.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		6 OKT. 4½ u. gebl.	7 OKT. 4½ u.			gebl.
Amsterdam, Thesaurie	5 pCt.			"		
Nederl. Bank	4 "			"		
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	$63\frac{9}{16}$	63½	a	$63\frac{9}{16}$	63½
Dito Dito	3 "	$76\frac{7}{16}$	76⅝	"	$76\frac{9}{16}$	76⅜
Dito Dito	4 "	$97\frac{1}{16}$	97	"	$97\frac{1}{16}$	97
Amortis. Syndik.	3½ "	91	90⅞	"	91	
Aand. Handel-Maatsch.	4½ "	150¼	149¾	"	150¼	150¼
dito Contant	4½ "	149¾	149⅝	"		
Oost-Ind. Leening	4 "	95½	95½	"		
Aand. Holl. Spoorweg.				"		
Leening idem	4½ pCt.			"		
Aand. Rijn-Spoorweg	4½ "	100	100	"		
Maatschappij van Weld.	4 "			"		
België, Cert. Adm. B. bk.	2½ "			"		
Dito bij *Rothschild*	2½ "	52	52	"		
Frankrijk, Certifikaten	3 "			"		
Spanje, Obligatiën	1¼ "	25¼	$25\frac{5}{16}$	"	$25\frac{5}{16}$	25¼
Dito	3 "	42½		"		
Dito Binnenl.	3 "	$37\frac{7}{16}$	$37\frac{5}{16}$	"	37⅜	$37\frac{5}{16}$
Amortisable Schuld		$6\frac{1}{16}$	$6\frac{1}{16}$	"		
Bewijzen Coupon		5¾	5¾	"		
Portugal, Obligatiën	3 pCt.	45	44⅞	"	45	44⅞
Dito 1856	3 "	44¼	44¼	"		
Dito Uitgestelde				"		
Rusl., Obl. bij *Hope en C°.*	5 pCt.	105	104¾	"	104⅞	104¾
Dito bij idem 1828/1829	5 "	104⅛	104⅛	"		
Cert. bij idem 1831/1833	5 "	94⅝	94	"	94⅝	
Dito bij idem 1840	4 "		86⅛	"	86¼	86⅛
Dito bij *Stieglitz*	4 "	86	85⅞	"		
Dito Nieuwe	4 "		85⅝	"		
Dito 5de Serie	5 "	98⅝	98⅝	"	98¾	98⅝
Dito 1855, 6de Serie	5 "	$100\frac{1}{16}$	99⅝	"	100	99⅝
Dito adm. te Hamburg	5 "	98	98	"		
Dito dito te Londen	5 "	99	98	"		
Dito dito dito	4½ "		95¾	"		
Inschrijving in Assignat.	6 "			"		
Certifikaten van dito	6 "	67¼	67⅛	"		
Spoorweg Aandeelen	5 "	76	76	"		
Polen, Aand. 1835, fl. 500	*f*	155½		"		
Obligatiën	4 pCt.	80⅛	$79\frac{15}{16}$	"	80	
Pruissen, Obligatiën	4½ "			"		
Aandeelen 1854	3½ "	197	197	"		
Beijeren, Spoorweg Aandeelen			27	"		
Oostenrijk, Obl. bij *Goll en C.*	5 "	76¼		"		
Dito dito	4 "	61½		"		
Dito Metalliek	5 "	$73\frac{5}{16}$	72⅞	"	73⅛	72⅞
Dito Rente Amsterdam	5 "	85¾	$85\frac{5}{16}$	"	85½	$85\frac{7}{16}$
Dito Nationale 1854	5 "	75⅜	$75\frac{1}{16}$	"	$75\frac{5}{16}$	$75\frac{5}{16}$
Dito dito	2½ "	38⅛	$37\frac{13}{16}$	"		
Weener Bank-Aktiën	*f*	1109	1108	"		
Dito Aand. fl. 250, 1839				"		
Dito [illegible]	4 pCt.	[illegible]				
Napels, Cert. bij *Lam. en B.*	5 "			"		
Dito bij *Rothschild*	5 "			"		
Denemarken, Oblig. te Lond.	5 "			"		
Dito	3 "			"		
Braziliën, Geldl. 1824 v. £ 100	5 "	99½		"		
Dito 1839 van £ 100	5 "			"		
Dito 1843 " £ 100	5 "	97½	97½	"		
Dito 1852	4½ "			"		
Sardinië	5 "			"		
Peru, Geldl. 1854	4½ "			"		
Dito te Parijs				"		
Ecuador, Oblig. 1855	1 "			"		
Venezuela, dito 6 pCt. thans	4½ "	28¼	27¾	"	28⅜	$28\frac{1}{16}$
Dito Uitgestelde	2 "	11	11¼	"	11½	
Grenada, Obligatiën	3¼ "	19¼	19¼	"	$19\frac{5}{16}$	
Dito Uitgestelde				"		
Mexiko dito	3 "	$19\frac{11}{16}$	$19\frac{9}{16}$	"	$19\frac{11}{16}$	
Nrd-Amer., Ph. *Hope en C.*, Lr. A	*f*		750	"		
Dito dito	B			"		
Dito bij *Rothschild*	6 pCt.			"		
Amerik. Bank-Aktiën				"		
Illinois Spoorweg-Aandeelen		103½	101½	"	102½	
Dito Oblig. Constr. Bons.	7 pCt.	87½	87⅛	"	87¼	87⅛
Louisiana	5 "			"		
Grieken., Obl. Geldl. 1825	5 "			"		

Prost 49½, 51 à 50.

Met uitzondering der oostenrijksche fondsen, welke op nieuw tot verlaagde koers verkrijgbaar waren, waren de overige binnen- en buitenlandsche zonder variatie. Venezuela voor engelsche rekening gevraagd.

De Bank heeft heden het Diskonto met ½ pCt. verhoogd.

Koers van het Geld: Beleening [illegible] pCt. Prolongatie 4½ pCt., Diskonto 5½ pCt.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 5 Okt. Kremer, Fama, Rio-Janeiro, en Kettlec, Kommodore, Odessa, beide l. v. Falmouth.

HELVOET, 6 Okt. Riesman qq., Rotterdam, Batavia, l. v. Brouwershaven.

BROUWERSHAVEN, 6 Okt. Bouten, Kosmopoliet, Rotterdam n. Batavia.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 8 Oktober, in lading naar:

[illegible] en *Ruhrort*.	J. A. Musholt, God met ons.
[illegible]	J. Welter, Frankfort N°. 4.
[illegible] en *Manheim*.	J. Bastiaans, Ludwigshaven N°. 2.
	E. T. Beijer, de Hoop.
[illegible]	H. In de Kamp, Vlijt en Hoop.
[illegible]	[illegible] Polmann, Niederrhein N°. 4.
Mannheim [illegible]	[illegible] Bauduin, Urania.
Keulen.	[illegible] H. Berns, Cölln N°. 16.
	J. Scholten, Hoop op Zegen.
Maintz.	J. Keller, Maintz N°. 1.

AMSTERDAM, 6 Oktober, vertrokken naar:

Maintz.	B. Kirschreiber, Maintz N°. 5.
Keulen.	Th. Kamps, Cöln. N°. 11.
Keulen.	W. van Uden, Wilhelmina.

Rijnhoogte	ARNHEM, 7 Okt.	4 p.	8 duim.
	KEULEN, 7 "	3 vt. 11	"

Advertentiën.

(3730) GETROUWD:

Mr. G. E. VOS DE WAEL,
Weduwnaar van W. M. H. VAN ROMUNDE,
met
E. W. M. VAN SONSBEECK.

ZWOLLE, den 5 October 1857.

(3731) Heden verloste door Gods goedheid zeer voorspoedig van eene welgeschapene *DOCHTER*, PAULINA BERNARDINA MAGTILDA VAN DEN BERGH, hartelijk geliefde Echtgenoote van

B. C. HESSELFELT.

AMSTERDAM, 7 October 1857.

(3724) Heden overleed, na eene kortstondige ziekte, in den den ouderdom van 51 jaren, mijn geliefde Echtgenoot, de Wel-Ed. Achtbare Heer P. M. HOEK, Burgemeester van Wateringen, na voorzien te zijn van de Genademiddelen der H. Kerk.

WATERINGEN, den 6 October 1857.
J. M. VAN OTTERDIJK, Wed. P. M. HOEK.

(3727) Heden overleed in den ouderdom van ruim 85 jaren, mijne innig geliefde Zuster, MARIA ELISABETH BARTEL, na tijdig voorzien te zijn geweest van de laatste H. Sacramenten der stervenden.

J. H. BARTEL, Past.

GROOTENBROEK, 5 October 1857.

(3732) Op den 3den Oktober 1857, overleed te Borne in Overijssel, na voorzien te zijn van de H. Sacramenten der Kerk, de Zeer Eerwaarde Heer JOANNES GEORGIUS VAN DER AA, in leven Deken en Pastoor te Ouderkerk a/A., in den ouderdom van bijna 69 jaren, diep betreurd door zijne gemeente, bloedverwanten en vrienden.

OUDERKERK a/A., den 9 Oktober 1857.

(3733) Voor de bewijzen van deelneming betoond bij het overlijden van onze beminde Zuster en Behuwdzuster, JOSEPHINA, MARIA, CELESTINA, alsmede van onzen beminden Broeder en Behuwdbroeder, JOANNES, FRANCISCUS, XAVERIUS, betuigen wij langs dezen onzen opregten dank.

J. P. BARTELS.
Uit aller naam.

AANBESTEDING.

Het Kerkbestuur te *Tuitjenhorn*, Bisdom van Haarlem, is voornemens onder nadere goedkeuring op Dingsdag den 20sten October 1857, des voormiddags ten 11 ure te Alkmaar in het logement den Burg in het openbaar aan te besteden

Het bouwen eener nieuwe Kerk met Toren en Pastorij.

De bestekken liggen ter lezing te Tuitjenhorn in de herberg bij G. BURGER, te Hoorn in den Doelen bij A. ELLERKAMP, te Haarlem in de Kroon en bij de Wed. TERBURG op de Varkenmarkt, te Amsterdam in het Hof van Braband bij REGGERS en in het Vosje bij FILBRY, te Utrecht in de liggende Os bij DE GROOT, te Arnhem in het Hotel des Pays-Bas bij HOLTUS en te Alkmaar in den Burg bij J. van den BERG, alwaar ook de teekeningen kunnen bezigtigd worden.

De aanwijzing in loco zal geschieden daags voor de aanbesteding.

De bestekken zijn op *franco* aanvragen tegen betaling van *f* 1 te verkrijgen bij den Boekhandelaar J. W. VAN LEEUWEN op de Breedestraat te Leyden. (3719)

Men vraagt in Gelderland ten spoedigste eene R. C. **Huishoudster**, van den beschaafden stand, met goede getuigschriften voorzien, de Keuken goed verstaande, met Linnengoed zeer goed kunnende omgaan en liefst tusschen de 30 en 40 jaren oud. Zich te adresseren met *franco* brieven onder letter W. met opgave van salaris, aan het Bureau dezer Courant. (3728)

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN en J. S. DE HAAS wordt met succes gedebiteerd:

DE GEBRUIKEN EN PLEGTIGHEDEN
DER
Roomsch Katholieke Kerk,

Met Geschiedkundige Aanteekeningen, ten dienste der Katholieke Jeugd. Vrij naar het Hoogduitsch, van

JOZEF ANTONY,
Hoogleeraar te Munster.
door H. J. SONJEE, R. C. Pastoor te Noordwijk.

Tweede herziene druk.

Prijs 25 Cents.

De Uitgevers hebben den prijs van dezen 2den druk van dit voor de Jeugd zoo nuttig werkje 10 cents lager gesteld dan den eersten druk, om het boekje, dat door vele Heeren Geestelijken wordt aangeprezen, meer algemeen te verspreiden.

BOEKHANDEL VAN C. L. VAN LANGENHUYSEN.

ENSEIGNEMENT
DANS
LES SALLES D'ASILE POUR L'ENFANCE.

Livres, Tableaux, Images, Registres, Mobilier et Matériel.

Images pour les salles d'asile, de 25 centimètres de hauteur sur 50 centimètres de largeur environ.

1°. ANIMAUX DOMESTIQUES, 10 sujets.
Prix en noir . . . . . *f* 1.75
— colariés . . . . . » 3.50
Le texte explicatif, par M. Batelle. 2e édit. » 0.50

2°. ANIMAUX SAUVAGES, 10 sujets.
Prix, en noir . . . . . » 1.75
— coloriés . . . . . » 3.50
Le texte explicatif. Brochure in-8°. . . » 0,50

3°. ARBRES, ARBUSTES, PLANTES, 6 sujets.
Prix, en noir . . . . . » 1.25
— coloriés . . . . . » 2.50
Le texte explicatif. Brochure in-8 . . . » 0.50

4°. ARTS ET MÉTIERS, 10 sujets.
Prix, en noir . . . . . » 2.50
— coloriés . . . . . » 5.00
Le texte explicatif, par M. Boucard. » 0.50

5°. [illegible]
Prix, en noir . . . . . » 1.25
— coloriés . . . . . » 2.50
Le texte explicatif. Brochure in-8°. . . » 0.50

6°. HISTOIRE SAINTE, 1re partie, 25 sujets. *Nouvelle édition.*
Prix, en noir . . . . . *f* 3.00
— coloriés . . . . . » 7.50
Le texte explicatif, par Mme Chevreau-Lemercier. 2e édition Brochure in-18. Prix . . *f* 0.50

7°. HISTOIRE SAINTE, 2e partie, 25 sujets. *Nouvelle édition.*
Prix, en noir . . . . . *f* 3,00
— coloriés . . . . . » 7.50
Le texte explicatif. Brochure in-8° . . . » 0,50

8°. HISTOIRE DE N.-S. JÉSUS CRIST, 14 sujets.
Prix, en noir . . . . . *f* 2.50
— coloriés . . . . . » 6.00
Le texte explicatif, par Mme Chevreau Lemercier. 2e édition. Brochure in-18. . . . *f* 0.50

9°. NOTIONS INDUSTRIELLES, 10 sujets.
Prix, en noir . . . . . » 2.50
— coloriés . . . . . » 5.00
Le texte explicatif, par M. Boucard. » 0.50

10°. RÉCITS MORAUX, 18 sujets.
Prix, en noir . . . . . » 3.75
— coloriés . . . . . » 7.50
Le texte explicatif, Brochure in-8°. . . » 0.50

11°. SEPT (LES) COULEURS PRINCIPALES DU SPECTRE SOLAIRE qui forment la lumière blanche du soleil. 1 feuille avec un texte explicatif, in-8°. Prix . . . *f* 0.50

Bij bovengenoemde is mede verkrijgbaar:

D. BOUIX. ***Tractatus de Jure Regularium***, ubi et de religiosis familiis quae vota solemnia, vel etiam simplicia perpetua non habent, 2 volumes in 8° . . . . . *f* 7.[illegible]

— — ***Tractatus de Capitulis***, 1 vol *f* 3.[illegible]

— — ***Tractatus de Jure Liturgico***, [illegible] volume 8°. . . . . *f* 2.[illegible]

— — ***Tractatus de Judiciis Ecclesiasticis*** ubi et de vicario generali Episcopi, 2 vol. . . . . *f* 6.[illegible]

— — ***Tractatus de Parocho***, ubi et de vicariis parochialibus, nec non monialium, militum, xenodochiorum capellanis, 1 vol. in 8°. [illegible]

Syllabaire (nouveau) de salles d'asile, par madame Pape-Carpentier, directrice du cours normal [illegible] des salles d'asile. 32 tableau de [illegible] centimètres de [illegible] teur sur 32 centimètres de largeur, avec un [illegible] in-18. Prix . . . . . [illegible]

Les 32 tableaux collés sur 16 cartons. Prix *f* [illegible]

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitg[illegible]